

Szlakiem
kłodzkich
zabytków
dla dzieci

GMINA MIEJSKA
KŁODZKO

MIASTO KŁODZKO

📍 pl. B.Chrobrego 1,
57-300 Kłodzko
☎ tel.: +48 74 865 46 00
✉ bol@um.klodzko.pl
🌐 www.klodzko.pl

f /umklodzko

Česká
Skalice

📍 **MĚSTO ČESKÁ SKALICE**

📍 třída T. G. Masaryka 80,
552 03 Česká Skalice
☎ tel.: +420 491 490 011
✉ urad@ceskaskalice.cz
🌐 www.ceskaskalice.cz

f /icceskaskalice

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „My turyści - Wy turyści” współfinansowany jest ze środków EFRR oraz z budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Kłodzko

Kłodzko

Zapraszamy najmłodszych turystów na wycieczkę po Kłodzku szlakiem zagadek, tajemnic i niespodzianek.

Kłodzko to jedno z najpiękniejszych miast Dolnego Śląska. W jego bogatej, ponad tysiącletniej historii swoją obecność zaznaczyli Czesi, Niemcy i Polacy. Te trzy kultury wpłynęły na rozwój miasta, a także na jego kształt i charakter. Kłodzko to magiczne miejsce, miasto wielu legend, mitów i tajemnic, które warto odkryć i których nigdy się nie zapomni.

Zwiedzanie możecie zacząć w dowolnym miejscu od wybranej atrakcji. Nasza numeracja na mapie pomoże Wam trafić do najciekawszych miejsc na trasie, a mały lew zapozna Was z niejedną ciekawostką. Możemy rozłożyć zwiedzanie również na dwa, trzy dni, a w kolejnym dniu odwiedzić naszego czeskiego partnera Česká Skalice.

dzko

Kłodzko

Kłodzko

Kłodzko

Kłodzko

Kłodzko

Kłodzko

Kłodzko

Kłodzko

Kłodzko

Kłodzko
Prac

Słowniczek polsko-czeski

Do widzenia Na shledanou

Cześć Ahoj

Jak się nazywasz? Jak se jmenuješ?

Nazywam się Adam Jmenuji se Adam

Szukam sklepu z zabawkami. Hledám hračkářství.

Ile kosztuje bilet do muzeum? Kolik stojí vstupenka do muzea?

Skąd jesteś? Odkud jsi?

Jestem z Prudnika. Jsem z Prudniku.

Jak dojść do parku? Jak se dostanu do parku?

Jesteś moim przyjacielem/przyjaciółką Jsi můj kamarád/moje kamarádka.

Lubię Cię Mám Tě rád.

Musisz iść prosto, potem skręcić w lewo,
następnie w prawo i dojdiesz do celu. Musíš jít rovně, pak odbočit doleva, pak
doprava a budeš na místě.

Słówka / Slovíčka:

atrakcja turystyczna / **turistická zajímavost**, zabytki / **památky**, zamek / **hrad**, pałac / **zámek**,
muzeum / **muzeum**, wieża widokowa / **rozhledna**, bilet / **vstupenka**, lody / **zmrzlina**,
godziny otwarcia / **otevírací doba**, chłopak / **chlapec**, dziewczyna / **dívka**, dziecko / **dítě**,
mama / **maminka**, tato / **tatínek**, przedszkole / **mateřská škola**, szkoła / **škola**, samochód / **auto**,
autobus / **autobus**, pociąg / **vlak**, parking / **parkoviště**, droga / **silnice**, sklep / **obchod**,
restauracja / **restaurace**, jedzenie / **jídlo**, sok / **džus**, herbata / **čaj**, kawa / **káva**, śniadanie / **snídaně**,
obiad / **oběd**, kolacja / **večeře**, północ / **sever**, południe / **jih**, wschód / **východ**, zachód / **západ**,
pies / **pes**, kot / **kočka**, książka / **kniha**, mapa / **mapa**, przewodnik turystyczny / **turistický průvodce**,
przewodnik (człowiek) / **průvodce (člověk)**

ISBN 978-83-66931-10-7
Wydanie I - 2021

STUDIO PLAN
ul. Piotrkowska 72, 54-060 Wrocław
tel./fax 71 373 44 37
www.plan.pl
e-mail: plan@plan.pl

Koordinacja projektu: Artur Tarka

Teksty: Łada Ponikowska, Marta Zilbert

Kartografia: Monika Sibielec - Studio PLAN Anna Dębska

Opracowanie graficzne, rysunki: Anna Pawlak - Studio PLAN Anna Dębska, (lew - stock.adobe.com)

Kłodzko centrum

- 1 Twierdza
- 2 Podziemna Trasa Turystyczna
- 3 Fontanna
- 4 Pręgierz
- 5 Ratusz
- 6 Zabytkowe kamieniczki
- 7 Most Św. Jana
- 8 Kamienny wilk
- 9 Jaś i Małgosia
- 10 Kościół pw. Matki Bożej Różańcowej
- 11 Tajemnica i czary Glacelli
- 12 Kościół wniebowzięcia NMP
- 13 Muzeum Ziemi Kłodzkiej
- 14 Park Miniatur Minieuroland
- 15 Czeska Skalica

1

2

5

3

4

6

7

8

9

11

11

Groździśko

Czeska

pl. Bolesława Chrobrego

Spadziśka

pl. Kościelny

pl. ks. J. Wierzbickiego

Zawiszy Czarnego

W. Łukaszyńskiego

Stroma

Niska

Wodna

W. Stowarzyszenia

pl. Franciszkański

T. Kościuszki

Promenada

W. Łukaszyńskiego

Kolejowa

Młynówska

Wyspa Piasek

Nysa Kłodzka

Ł. Stryjeńskiej

Matejki

Gierzyńskiego

Braci

A. Grotzgera

pl. Jedności

Kłodzko
Miasto

J. Chelmońskiego

Moniuszki

Śląska

Połabska

Kuzyńska

Grunwaldzka

Kuzyńska

Luryska

W. Korotyńskiego

Podgródzie

Forteczna

Twierdza Kłodzka

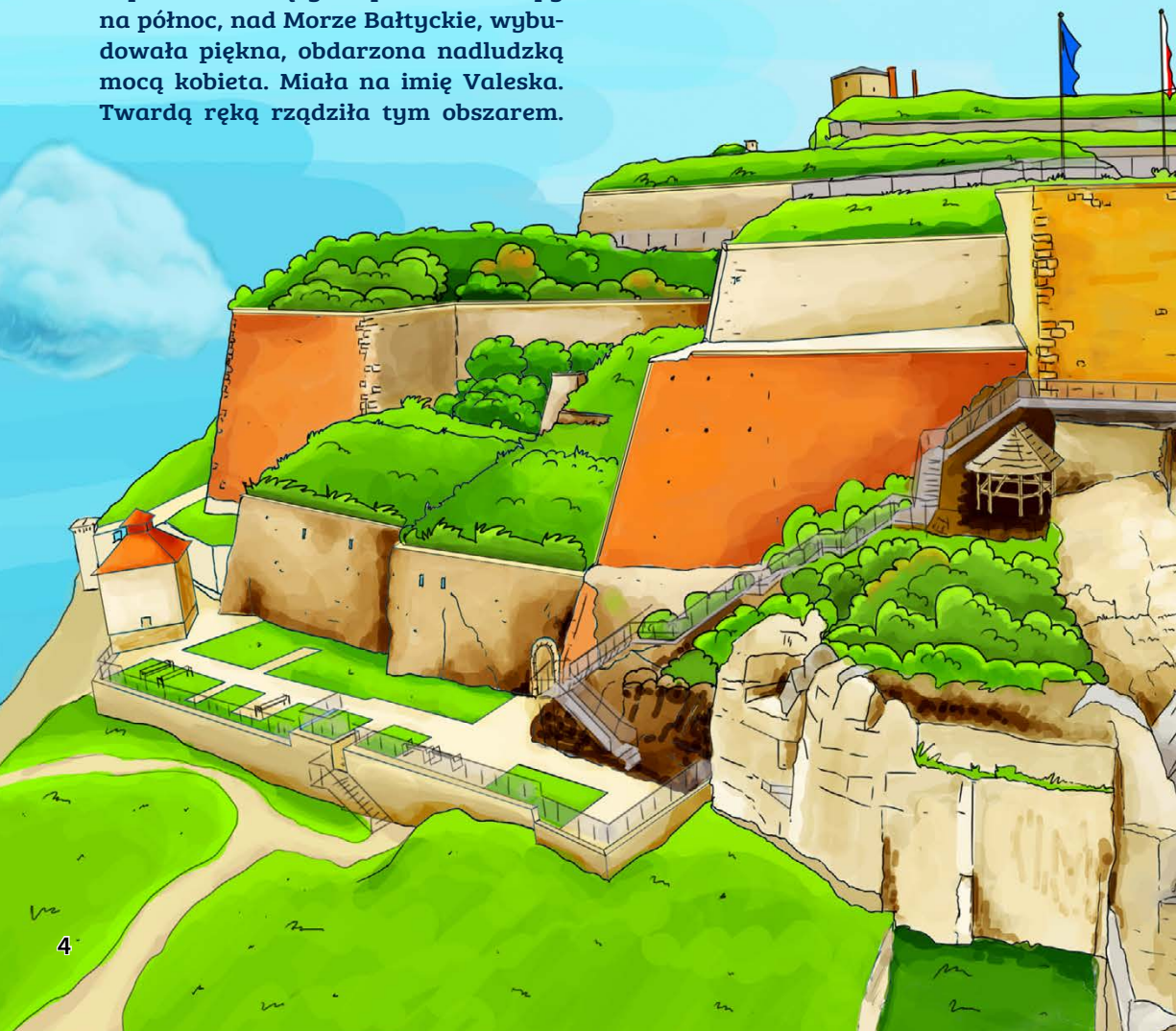

Pozbawiona podstępem swojej siły i zamurowana w jednej z komnat grodu przez wieki straszyla wśród zabudowań zamkowych.

Wycieczkę rozpoczynamy od największej atrakcji turystycznej w mieście, od Twierdzy Kłodzko. Zbudowano ją w XVIII wieku na górującym nad miastem skalistym wzniesieniu zwanym przez wieki Górą Zamkową lub Górą Forteczną. Powstała w miejscu, gdzie wcześniej znajdowała się siedziba kłodzkich władców. To potężna budowla o bardzo grubych murach.

Według legendy gród usytuowany przy starym, znanym od wieków szlaku kupieckim wiodącym z południa Europy na północ, nad Morze Bałtyckie, wybudowała piękna, obdarzona nadludzką mocą kobieta. Miała na imię Valeska. Twardą ręką rządziła tym obszarem.

Gwarantujemy, że obejrzenie Twierdzy Kłodzko dostarczy Wam wielu wrażeń. Z pewnością zachwyci pejzaż miasta podziwiany z Wieży Bastionowej czy widoczne na horyzoncie pasma Sudetów. Zwiedzając twierdzę, nauczycie się różnych tajemniczo brzmiących nazw, jak: donżon, rawelin, bastion czy kazamaty. Poznacie też sławnych więźniów twierdzy, także takich, którym udało się uciec.

Jednym z nich był sprytny Francuz kapitan Karol Lux. Płacił strażnikom, by przynosili mu z restauracji jedzenie z dużą ilością cytryny i pieprzu. Sokiem z cytryny, czyli atramentem sympatycznym, napisał list do brata, a on go odczytał, ogrzewając papier nad płomieniem świecy. Zgodnie z instrukcją listu wysłał uwięzionemu Karolowi pilnik schowany w okładce książki. Kapitan przepiłował kraty, wydostał się za mury twierdzy i odjechał pociągiem do domu. A pieprz? Pieprz wykorzystał do zmylenia psów, którym tak zakręciło się w nosach, że nie mogły wytopić zbiega.

Chodźcie ze mną
odkrywać
tajemnice
twierdzy!

Jeśli skończyliście już 5 lat, możecie odbyć wędrowkę podziemnym labiryntem chodników kontrminowych, gdzie bez względu na porę roku panuje chłód. Wrażenia, jakie towarzyszą tej podziemnej wędrowce, są bezcenne!

O kłodzkiej Twierdzy, można byłoby opowiadać długo, lepiej jednak zobaczyć ją na własne oczy, posłuchać przewodników i przekonać się samemu, jak jest niezwykła. A w dodatku wciąż skrywa wiele tajemnic. Wszak od lat wieść niesie, że w Twierdzy Kłodzko znajdują się ukryte tu podczas II wojny światowej, wciąż jeszcze nieodnalezione, skarby, a także tajemnicze, nieznanne komnaty... Kto wie?

Podziemna Trasa Turystyczna

U podnóża twierdzy znajduje się Podziemna Trasa Turystyczna. Pod całym starym miastem dawni mieszkańcy Kłodzka wykopali kilka poziomów piwnic. Podziemia pełniły różne role. Były schronieniem przed dżumą i wojną, znajdowały się tam kantory kupieckie, karczmy, pomieszczenia, w których można było się ukryć lub kogoś uwięzić...

W podziemiach przechowywano różne rzeczy, które wymagały chłodu, np. żywność i piwo, towary kupieckie, na które nie było miejsca na górze, i różne cenne przedmioty. Dlaczego powstały, skąd się wzięły? Tego dowiecie się, odwiedzając Podziemną Trasę Turystyczną w Kłodzku. Obecnie można zwiedzić podziemia o długości blisko 600 m. Znajdziecie tam m.in. salę kata i usłyszycie o karach stosowanych przed stuleciami. Poznacie opowieść o posępnych czasach, gdy w regionie

panoszyła się dżuma oraz urządzano polowania na czarownice. Przechodząc podziemną trasę, dowiecie się, jak mogło wyglądać życie dawnych kłodczan, ale spotkacie też innych mieszkańców tych podziemi, którzy będą uciekać Wam spod nóg. Pamiętajcie, że w Podziemnej Trasie Turystycznej panuje przez cały rok stała temperatura, ok. 8-10 C°, dlatego w gorący dzień trzeba się ciepłej ubrać, zanim zejdziecie w dół.

Ubierzmy się
ciepło przed wej-
ściem do podzie-
mi miasta.

W przeszłości istniała legenda mówiąca o połączeniu wyrobisk pod Starym Miastem z lochami i korytarzami znajdującymi się pod twierdzą kłodzką. Pomimo licznych poszukiwań do dziś połączenia takiego nie odnaleziono. Proponuję usunąć to zdanie, przecież akapit zaczyna się od informacji, że to legenda.

Fontanna

Po wyjściu z podziemi udamy się pod fontannę stojącą na kłodzkim rynku. Piękna barokowa fontanna to dawna studnia miejska, z której mieszkańcy miasta czerpali wodę, gdy nie było jeszcze wodociągów. Jej centralną częścią jest posąg stojącego lwa w koronie. Taki lew trzyma też zegar na ścianie ratusza. Przyjrzyjcie się uważnie kłodzkim lwom: mają podwójne ogony i taki właśnie nietypowy lew znajduje się w herbie Kłodzka. Dlaczego?

Legendy różnie wyjaśniają tę zagadkę. Jedna głosi, że nieuważni mieszczanie, wracający z Pragi z otrzymanym od króla herbem, przypadkowo utłukli lwu ogon. Inna zrzuca odpowiedzialność za utratę ogona na zbójców, którzy napadli na kłodczan wiozących kamienny herb. Jeszcze inna opowiada o roztargnionym królewskim malarzu, który zapomniał o namalowaniu ogona na tarczy herbowej. Tak czy inaczej mieszczanie wrócili do króla z lwem bez ogona, a ten – w dowód królewskiej łaski, kazał wykonać na wszelki wypadek lwa z dwoma ogonami. Tym razem kłodczanie bez przeszkód dotarli do domu i lew na wieki wieków pozostał dwuogonowy.

O! Studnia
zamieniła się
w fontannę!

Pręgierz

Nieco poniżej fontanny, przed ratuszem zobaczycie pręgierz, który postawiono tu w 2011 roku dokładnie w miejscu, gdzie stał w średniowieczu. Oryginalny pręgierz z 1551 roku nie zachował się. Taki kamienny słup służył dawno temu do karania przestępców, np. złodziei i rabusiów, których przywiązywano do niego i chłostano. Na szczycie pręgierza w Kłodzku stoi złodziejasek z workiem pełnym łupów na plecach.

Ratusz

Jedną z najbardziej rozpoznawalnych budowli miasta jest ratusz. Pierwotny budynek powstał dokładnie w tym samym miejscu już w średniowieczu. W kolejnych stuleciach ratusz wielokrotnie niszczony był przez pożary. W roku 1896 zamontowano na

nim, który podtrzymywany jest przez rzeźbę lwa z kłodzkiego herbu. Obecnie w ratuszu mieszczą się Urząd Miasta, biblioteka i czytelnia.

Obejdźcie Ratusz dookoła i znajdziecie mojego pra, pradziadka, który dzielnie podtrzymuje zegar.

Zabytkowe kamieniczki

Kłodzki rynek otaczają zabytkowe kamieniczki będące niegdyś domami rzemieślników, kupców czy szlachty. Z niektórymi z nich związane są legendy, np. historia słynnej kłodzkiej trucicielki - Charlotty Ursinus, która pomogła wojskom Napoleona w oblężeniu miasta, zatruwając wodę w Studni

Piekarskiej na Twierdzy. Wiele kamieniczek ma własne imiona. Czy znajdziecie apteki „Pod jeleniem” i „Pod Murzynkiem” oraz dawny hotel „Pod czarnym niedźwiedziem”? Która kamieniczka podoba Wam się najbardziej?

Most św. Jana

Z rynku schodzimy w dół ul. Wita Stwosza do mostu św. Jana. Często porównywany jest do słynnego mostu Karola w Pradze i nazywany jego miniaturą, choć kłodzki od praskiego jest dużo starszy. To tak stary most, że nawet uczeni spierają się, kiedy powstał. Być może ma już ponad 700 lat. Przeżył wszystkie straszne powodzie, które niszczyły miasto. Podobno dlatego, że do wapiennej zaprawy łączącej kamienie

dodawano białka kurzych jaj. Na moście stoją posągi świętych, które zamówili pobożni mieszkańcy ziemi kłodzkiej kilka stuleci po zbudowaniu mostu. Czy rozpoznacie wśród nich św. Franciszka Ksawerego, patrona Kłodzka? Tego świętego proszono o ratunek w czasie zarazy, dlatego u jego stóp wyrzeźbiono postaci chorych.

Kamienny wilk

Po przejściu przez most znajdziecie się na wyspie Piasek, otoczonej z jednej strony przez główny nurt Nysy, a z drugiej, od strony starego miasta przez Młynówkę. Tę część miasta niszczyły bardzo często powodzie. Ostatnia wydarzyła się w 1997 roku. Wówczas sławny stał się kamienny wilk: możecie go znaleźć nad wejściem do jednej ze starych kamieniczek na ul. Grottgera.

Z podobizną wilka związana jest pewna legenda. Jasnowidz, który mieszkał na terenie ziemi kłodzkiej, przepowiedział, że miasto nawiedzi tak straszliwa powódź, że wilk znajdujący się na kamienicy napije się wody, gdy spotkają się trzy siódemki. Tak też się niestety stało podczas olbrzymiej powodzi w nocy 7 lipca 1997 r. (07.07.1997). Owym jasnowidzem był Filip Fediuk, a z jego usług korzystała podobno nawet policja poszukująca zaginionych osób.

Jaś i Małgosia

W pobliżu kamienicy „Pod wilkiem” można zobaczyć „Jasia i Małgosię”. Są to dwie zabytkowe kamieniczki pochodzące z dwóch różnych okresów: renesansu i późnego baroku, które w XIX w. zostały połączone wspólną klatką schodową. Odtąd nazywano je Jaś i Małgosia.

Kościół

pw. Matki Bożej Różańcowej

Szukając ucieczki od gwaru codzienności, na wyspie Piasek znajdziemy takie miejsce, w którym można się wyciszyć. Nasze kroki kierujemy teraz w stronę kościoła pw. Matki Bożej Różańcowej. Wraz z zespołem klasztornym oo. Franciszkanów jest jednym z najstarszych i najciekawszych obiektów sakralnych miasta. Wewnątrz

kościoła po lewej stronie od wejścia zobaczyć możemy linie oznaczające poziom wody podczas powodzi w poszczególnych latach. Na elewacji kościoła widać ślady ostatniej powodzi z 1997 roku. Jako ciekawostkę warto wspomnieć, że rada miejska, która na krótko przejęła klasztor, zorganizowała w nim pierwszą w Kłodzku drukarnię.

Powoli opuszczamy wyspę Piasek, ale zatrzymamy się jeszcze na pl. Franciszkańskim. Na murze klasztoru, za posągami św. Franciszka, siedzą dwa koty. To czarodziejscy bohaterowie kłódzkich bajek opowiadających o kociej mamie Glacelli i jej dzieciach.

Książkowe koty podróżują w czasie po historii Kłodzka, poznają tu sławnych ludzi i biorą udział w ważnych dla miasta wydarzeniach. Z ul. Daszyńskiego idziemy przez Park Sybiraków. Tu na murze szkoły społecznej siedzą kolejne dwa koty: przy wejściu kot-uczeń, a z tyłu przy ulicy Zawiszy Czarnego kot-żebrak.

Kościół Wniebowzięcia NMP

Nasze kroki kierujemy teraz w stronę wielkiego gotyckiego kościoła pw. Wniebowzięcia NMP. To obecnie najstarsza, największa i najważniejsza świątynia w mieście, która kryje w sobie wiele symboli, tajemniczych znaków i zagadek, wciąż czekających na rozwikłanie.

W ramach zabawy możecie poszukać na murach kościoła: zegara słonecznego, figurki wspartego na kiju św. Jakuba w pielgrzymim stroju albo metalowej figury Śmierci depczącej smoka.

Powodzenia!

Ogłaszam konkurs, kto znajdzie na murach kościoła najwięcej ozdobnych elementów wymienionych w tekście.

Kolejnym punktem naszej wędrówki jest Muzeum Ziemi Kłodzkiej. Znajdziemy w nim bogate zbiory zabytków związanych z ziemią kłodzką – historycznych, archeologicznych, etnograficznych, artystycznych i przyrodniczych. Placówka posiada kolekcje zegarów śląskich, szkła artystycznego,

numizmatów, cyny, malarstwa, grafiki i rysunków oraz map ziemi kłodzkiej, które prezentowane są na wystawach stałych lub czasowych. Możemy tu również obejrzeć makietę dawnego Kłodzka.

Park Miniatur Minieuroland

A jeśli będziecie mieli ochotę na dalszy spacer po mieście, w Kłodzku czekają na Was jeszcze inne ciekawe miejsca i atrakcje. Jedną z nich jest Park Miniatur Minieuroland. To kraina wspaniałych makiet oraz królestwo baśniowych roślin. Można w nim przeżyć ciekawą przygodę i odkryć tajemnice pomniejszonego świata, ukrytego pośród tysięcy pięknych kwiatów, drzew i krzewów. Każdy, kto odwiedzi to magiczne miejsce, zobaczy z perspektywy olbrzyma, najciekawsze zabytki Europy i świata oraz te, z których słynie ziemia kłodzka oraz stolica Dolnego Śląska. Podróż po baśniowych zakamarkach parku łączy zabawę z edukacją, relaksem i aktywnym wypoczynkiem.

Och, poczułem
się jak
wielkolud!

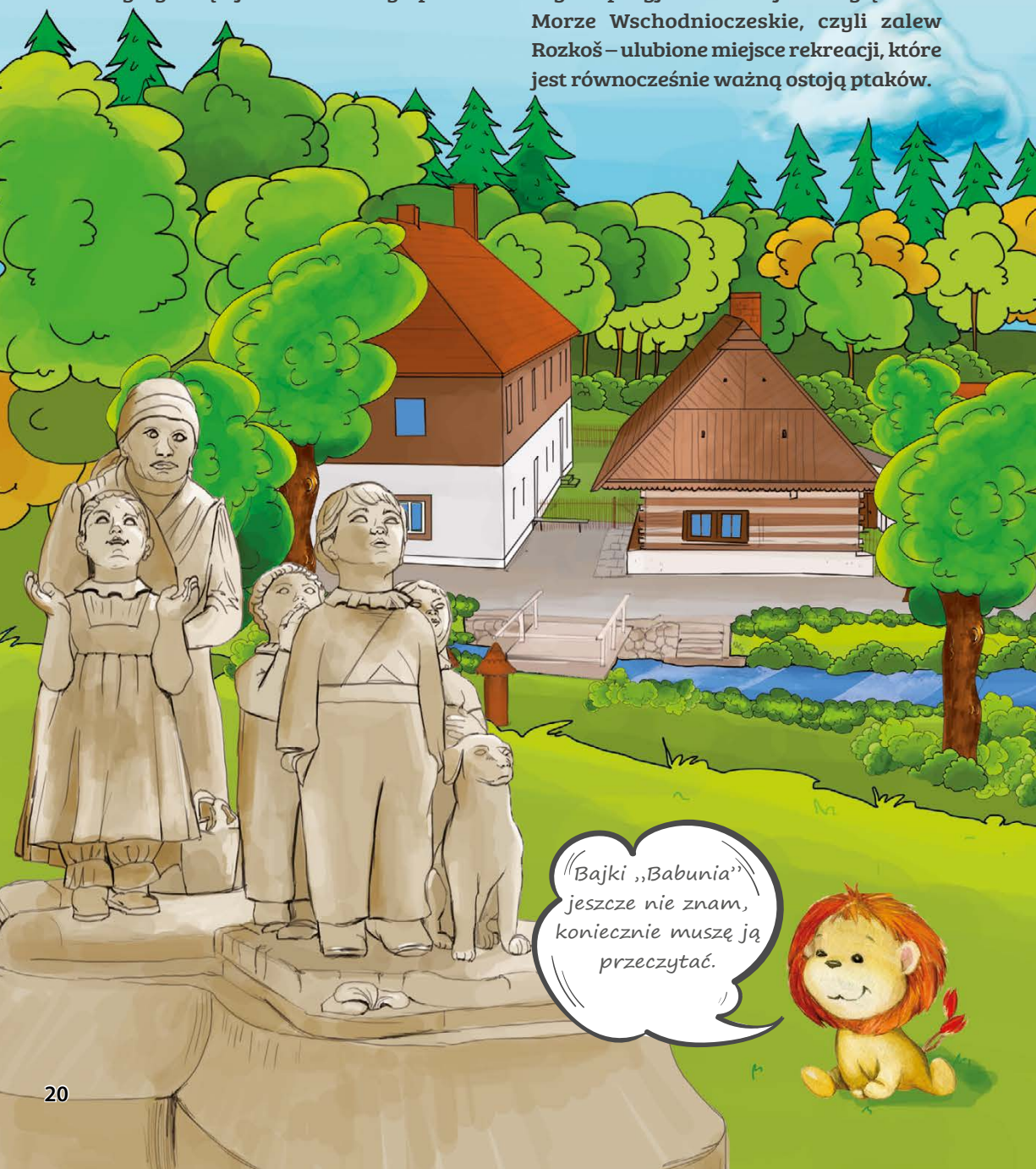
Czeska Skalica

13

Kiedy nasycimy się już atrakcjami Kłodzka, pora wyruszyć do naszych południowych sąsiadów.

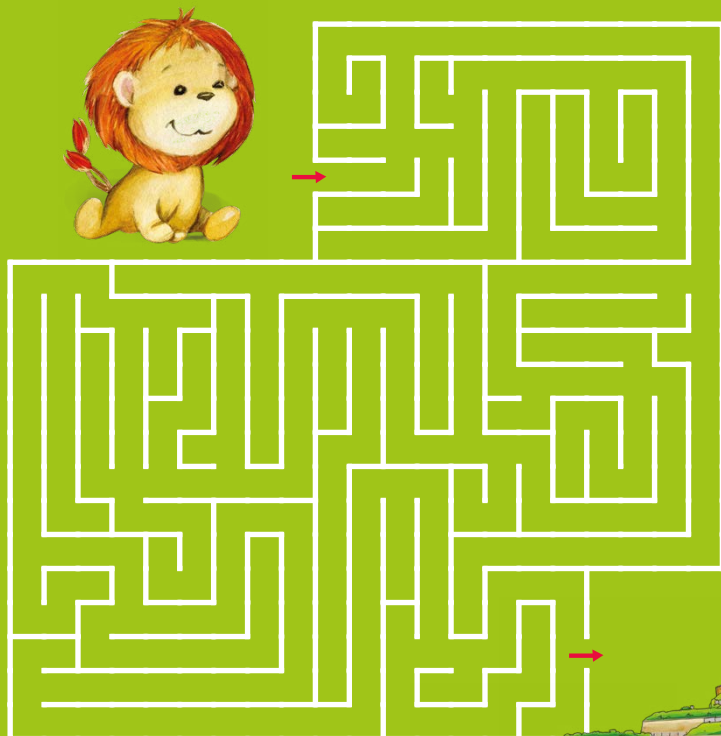
Czeska Skalica i okolice to region nazywany w języku czeskim Czesko-skalslicko. Jego największą atrakcją turystyczną jest narodowy pomnik

przyrody i kultury – Dolina Babuni (Babiččino údolí). Oprócz zachwycającej przyrody w dolinie rzeki Úpy można odwiedzić również miejsca i budynki znane z powieści Boženy Němcovej „Babunia”. Wielu odwiedzających ten region przyjeżdża tutaj ze względu na Morze Wschodnioczeskie, czyli zalew Rozkoš – ulubione miejsce rekreacji, które jest równocześnie ważną ostoją ptaków.

„Bajki „Babunia”
jeszcze nie znam,
koniecznie muszę ją
przeczytać.

Którą drogą lwiątko
dojdzie do ratusza?

Pomóż
lwiątku dojsć
do twierdzy

Krzyżówka z lwem

Poziomo:

-
3. Według legendy wybudowała kłodzki gród
 5. Znajduje się w podziemiach Kłodzka
 8. Dawna studnia miejska
 11. Park Miniatur w Kłodzku
 12. Mieści się w nim Urząd Miasta
 14. Kamienny Słup na kłodzkim Rynku
 16. Na szczycie kłodzkiego przegierza
 19. Zwierzę w nazwie dawnego hotelu w kamienicy w Rynku
 20. Imię patrona Kłodzka

Pionowo:

-
-
1. Depcze Smoka na murach kościoła Wniebowzięcia NMP
 2. Jeden z najstarszych zabytków Kłodzka należący do oo. Franciszkanów
 4. Znajdziemy je siedzące na murze klasztoru
 6. Zabytkowe budowle wokół Rynku
 7. Kamieniczki połączone wspólną klatką schodową
 9. Znajduje się tam kamienny wilk
 10. Jedna z kolekcji znajdujących się w Muzeum Ziemi Kłodzkiej
 13. W herbie Kłodzka
 15. Mieści się w ratuszu
 17. Potężna budowla górująca nad Kłodzkiem
 18. Morze Wschodnioczeskie, czyli zalew....
-

Litery z kolorowych pól ponumerowanych w prawym dolnym rogu od 1 do 21 utworzą rozwiązanie

hasło:

1 2 3 4 5 6 7 8

9 10 11 12 13 14

15 16 17 18 19 20 21

Połącz lwiątko z jego cieniem

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRAČAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Projekt „My turyści - Wy turyści” współfinansowany jest ze środków EFRR oraz z budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.